

Цетиње, 15. априла,

Цариград је још једнако попрште крвавих догађаја, а отоманска царевина предмет опште пажње. У Цариграду су успјели противници Младотурака да придобију за себе цариградске гарнизоне и, позивајући се на шеријат, да их побуне. Побуна цариградских гарнизона планула је живо и још живље успјела, да свргне Младотурке са власти, те су тако противници Младотурака обновили господари ситуације. Али на томе није остало. Младотурци, који се у самом Цариграду нијесу могли одупријети, навалили су својом војском на Цариград. И у колико су њихови корпуси продирали к Цариграду, у толико се и ситуација у корист њихову мијењала.

Војска из унутрашњости, под предвођењем младотурских официра, већ је упала у Цариград и он је поново постао позоришта крвавих догађаја с том разликом сада, што су Младотурци ти, којима је срећа наклоњена, а што њихови противници под силном навалом морају да бјегају и своје животе да спасавају.

Са нестрпљењем се очекују вјести из Цариграда. Они имају, да нам представе догађаје у турској царевини и о ситуацији, која је сада тамо завладала овим наглим обртом.

Ситуација се сада почела да разбистрава. Цариградски гарнизони, који су и извршили преврат од 31. марта, остали су усамљени, те нијесу могли да даду велики отпор. Они су за кратко вријеме сузбијени и потиснути тако, да су корпуси из унутрашњости, под командом младотурских официра, постали у брзо господари ситуације.

Још мало па ће у Цариграду бити све опет онако као што је било. Бунтовници се више не јављају, нити каквог отпора дају, а Младотурци држе већ цио Цариград у своје руке. Постепено се улази у стари колосек, јер је Младотурцима врло брзо испало за руком да поврате ред и мир.

Скупштина је наставила свој рад, Султан је изјавио своје задовољство што је Младотурцима испало за руком да побуњенике савладају и сада се ради око тога шта све треба учинити, да се пошљедице побуне исправе и да се све доведе у ред.

Између Младотурака и Султана водили су се преговори. Из Султанове околине се јавља, да он мирно ишчекује развој догађаја. Он осуђује буну од 31. марта и изјављује, да му је била намјера да позове војску из унутрашњости противу побуњеника, да то она није сама учинила. Младотурци су поручили Султану, да му на жао неће учинити ништа и да њихова акција

није противу њега наперена, него напротив, противу оних, који су загрозили уставности. Као своје захтјеве означили су: да се сви врате на своја мјеста, која су имали прије 31. марта; сви официри и под-официри у Цариграду да се закупу на корану пред Шейк-Ил-Исламом да ће слијепо слушати своје официре, да се неће мијешати у политику, него да ће се једино бавити вршењем својих војних обавеза и дужности; и да се ни којим начином неће мијешати у ренесансије, које ће се предузети противу војске, да се казне они, што заведоше војнике, наговарајући их да траже шеријат. Према томе је и повонаименовани кабинет пао.

Али када су Младотурци постали неограничени господари у Цариграду десило се сасвим другаче. Ранији гласови о збацивању Султана обистинили су се. Султан је новим наименован, а тако исто и нова влада.

Опасности од грађанског рата и револуције су избјегнуте. То се има захвалити брзом развоју ствари и енергичној акцији, која је противу побуне цариградског гарнизона поведена, иначе је овај војнички преврат могао бити од судбоносних пошљедица.

Као поуздано се може сматрати да је свакој опасности учињен крај али није, и поред свега тога, искључена могућност да се деси чак и оно нашта се сада најмање помишља, а још мање предвиђа.

Овакав брзи и повољан свршетак крвавих догађаја у Цариграду, нас, као искрене пријатеље наших сусједа, може само радовати.

Сами смо!

— Шта нам чинити ваља? —

Један читав народ постаје скептик, јер су га неправде довеле до разочарења. Па ипак он вјерује у једну велику истину, у неминовност свога васкрса. Он је данас велики очајник, али не толики да падне. Он је спустио главу од бриге и бола, али ће је дићи, јер нема чега да се стиди и нема разлога да посумња у своју моћ.

Девет милијона Срба не могу и неће пропасти. Њих челиче страдања. Очајање им даје дивовску снагу. Очајници су способни за велика дјела, а наш народ и иначе има услова за њих.

Па ипак претходно треба да се изврши читав препорођај. Мора се поћи другим, одређенијим и одлучнијим правцем. Ваља знати шта се хоће и утврдити тачно пут, програм и средства да се постигне оно што се жели. У Српству се мора друкчије дјелати, но до сад. Одлучност и истрајност више свега. Један правац, један програм, организован рад, живавост у послу, самопожртвовање до мучеништва, родољубље до фанатизма. Поуздање у самог себе. Елиминирање свих нада у туђу помоћ. Словенство, Југословенство и Европа оставили су нас и сад на цједиљу. Хвала на симпатијама, али

су оне од слабе вриједности, ако за њима не шљедује стварна помоћ. Будимо на чисто: сами смо! Истина вриједи од самообмане. Све што чинимо и предузимамо, нека буде увјек сувјерењем и истином: сами смо! То не храбри, па ипак покреће на рад. То је нагон поноса.

Сами смо, али нијесмо слаби. Има нас доста, девет милијона. Ма да подјељени у три вјере и расцјепкани по простору у пет разних држава, — ако смо у мислима и духу спојени, ми смо снага, довољна ако не да осваја, оно бар да брани себе. Зна се од кога. Ми знамо за једну једину опасност за Српство. Она је Германство. Силна, велика опасност. Пријети исто тако и другима на Југу и Истоку. Што ови то још не схватају и што се не старају за одбрану, то је њихова штета. За Српство је велика добит што је упознала величину те опасности и што је потреба самоодбране постала опште увјерење.

Наши најдавніји претци на Балтичком Мору и на Лаби, у садашњој Германији, подлегли су, последице вјековног крвавог отпора, Германству за то што нијесу били организовани, што није било свјести о јединству. Ми, на Југу и Истоку, нећемо подлећи у тој борби, која већ траје вјекovima, а која ће убрзо избити елементарном снагом на свима линијама између Германства и Словенства, ако се за времена спремимо, јер ће прве удареце требати да издржи српски народ. Аустрија је авангарда Њемачке; у њој су, преко три милијона Срба германско-мађарски робови, она је, — сад већ неоспорна истина за сваког, — била, јесте и остаје највећи српски непријатељ. Сукоб с њом и са Германством само је одложен, али је неминован.

Спремајмо се за те велике дане, који ће ријешити опстанак или пропаст Српства. Времена имамо, воље и снаге морамо имати. Радимо систематски сви и свуда. У збијеним редовима, као фаланге. Један за све, сви за једног. Свој своме, — у свему! Удвојеном енергијом радимо без престанка на јачању свом. Кријепимо се тјелесно, јачајмо морално, интелектуално, економски.

Мрзимо непријатеља, Аустрију и германство. Заслужили су то. И они нас мрзе више но скотове. Мрзимо их још више. Учимо своју дјену још у раној младости, ко су им највећи непријатељи и њихових отаца, дједова и најдавніјих предака. Учимо их, да их мрзе, али да се не страше од њих. Ваља ће једном да их погледају право у очи, и што више мржње буде у том погледу, у толико ће покрет мишице и удар њен бити силнији. Спремајмо и мишицу и срце за тај дан.

Мржња је потребна очајницима и јунацима. Она даје дивовску снагу. Мржња је дозвољена кад је изазвана и оправдана. За то је и проповиједамо. Све се мијења. Божији син проповиједао је љубав и искорјењивао мржњу. Његова наука, проповиједана двадесет стољећа, није у овом пошљедњем успјела. Свијет се није одвикао да мрзи, и мрзи и сада. Мрзе нас, мрзимо и ми њих.

Никаква малаксалост, Србови, никакво клечање под теретом крста, што га носимо уз нашу Голготу. Босна и Херцеговина нијесу изгубљене, за то се од њих и не праштамо. Говоримо о нашим драгима, које нам уграбише тевтонски варвари, али још више мислимо на њих и радимо за њих, јачајући себе. Цео год је Српство јаче, тим је дан слободе наших сиротица, окованих германским гвожђем, све ближи.

Тај дан, то ће бити твој Васкрс, Србине! Од тебе ће зависити, да дуго не чекаш на њ, мучениче већи. Никаква сагибања, правим краком, свјесно напријед, циљу свом.

И. Иванић

Пред Цариградом

— нарочити извјештај „Ц. Вјеснику“ —

Сан Стеван, 10. априла

Ушљед нагомилања војске из унутрашњости у Чатлаче, прва одјељена кренула се напријед и смјестила се у Сан Стеван. Мјесто Сан Стеван налази се у непосредној близини Цариграда. Жељезницом се стиже за три четврти сата, а од утврђења цариградских гарнизона, Макрикеја, удаљено је два километра. Сан Стеван је познат још 1878. г., јер је руска војска до њега продирали, те је ту и потписан познати Сан-Стевански Уговор.

Војска, којом управљају младотурски официри, броји око 30 хиљада војника и они су посјели сву околину од Сан Стевана, до Чатлије и Кучук-Чекмеца, док су поједини одреди упућени сјеверној страни Цариграда, приближујући се Златном Рогу. Према исказу официра, македонска војска располаже са 35 баталјона, 70 топова, 15 ескадрона и преко десет хиљада добровољаца.

Појава македонске војске у Сан Стеван изазвала је силан страх у Цариграду. Приврженици побуњене војске дали су се у бјег, те се разбјегло на све стране све што је смарало да је криво.

Македонска војска није хтјела да врши упад у Цариград. Очекивала је једино да се окупи, а друго да сврши мирним путем са побуњеницима, пошто су им из Цариграда слали непрекидно изасланства ради преговора.

Успјех младотурске акције одмах је крунисан плодом. Први је био парламент, који је дошао у Сан Стеван, да одржи своју конференцију и да се солидарише с њиховом акцијом. Одмах затим је дошао командант флоте Рустем и саопштио, да је сва флота уз Младотурке.

Како од преговора није могло бити ништа, то су Младотурци упутили цариградском становништву овај проглас:

Народ, срушивши апсолутизам, који је годинама вршио тиранију, увео је уставну владу да би успоставио стање које је служило, вашим интересима. Полтрони, погођени овом политичком промјеном, изведеном без крвопролића, потражише прибежишта у разним спасеткама, хтјелаше оборити наш Устав и створити ове жалосне цариградске догађаје које цио свијет осуђује.

Кад је народ видио да му се Устав, једино јемство његовог живота, судбине и јавног благостања, хоће да згази ногама и кад је осјетио потребу да кришце за ово подло дјело казни, листом се диже да пође на Цариград. Као прву извршну силу посла овамо овај корпус, који видите под зидинама Цариграда.

Циљ и задатак је ове војске да утврдимо нашу уставну владу тако, да је никаква сила не може оборити, да докаже да нема закона и силе изнад Устава, нити да је може бити, и да да пошљедицу и трајну лекцију издајцима који су незадовољни повратком Устава.

Становништво и неутрални војници биће поштеђени. Само подстрекачи, агитатори и њихови помоћници неће моћи избјећи заслужену законску казну.

Ми поштујемо установу улема, али неколико шпиона, који су се у одијелу улема дрзнули да газе вјеру и проповиједају устанак, неће моћи избјећи законску заслужену казну.

Живот посланика у министра, које су они изабрали, који су се показали достојни њиховог повјерења, као и права прерогативе, које им по Уставу припадају, биће потпуно заштићени.

Све су мјере предузете да се за вријеме трајања наших војних операција, које су потребне за спас отаџбине и благостање народно, не наруши унутрашњи мир у земљи и да живот буде свима заштићен.

Шефови страних посланстава, као и страници неће бити узнемирани.

Дрхтати морају само и једино подстрекачи и агитатори кривих цариградских догађаја, који су осуђени да положе рачуна пред душама мученика, палих за вријеме трагичних цариградских догађаја. Нека то сви знају, да буду мирни и задовољни!

Назад је наређено да се цијела војска крене на Цариград, а војска, која је у Сан Стевану, под командом капетана Рифата, заузеле је све висове према Цариграду, спремна да изврши упад у Цариград на први знак.

Главни заповедник македонске војске Махмуд Шефкет паша ставио је побуњеницима најзад ултиматум, да у року од 24 сата задовоље његове захтјеве, јер ако се за то вријеме не постигне споразум, да ће македонска војска упасти у Цариград.

Тако је и било.

Македонска војска је преко ноћи ушла у Цариград и постепено стала да заузима касарне, артиљерију, арсенале и т.д.

Становништво је долазак македонске војске радосно поздравило, док се побуњеници стали да повлаче.

Сустрет градске страже и македонске војске био је врло дирљив. Стали су се да грле и радосно поздрављају.

Упавши у варош, македонска је војска заузела пристаниште и пролазе, те из града никога не пушта.

Рањом зором почео је јуриш на Илдиш. Султанова стража озбиљно се борила, али се најзад морала предати.

Пушкарање је почело у три сата у јутро и разлагало се на све стране вароши. Приликом заузимања Илдиша топови су страшно грвали, а биле су подижене и барикаде.

Војска је, при улазу у варош, заузела мостове, те су забранили улазак бродова у луку, као год и становницима да излазе на улицу.

Енвер беј је одмах пратио пред сва посланства маке страже, састављене јаким од питомца војне академије.

Младотурци у почетку нијесу намјеравали да нападају на касарне, те су позвали војнике да положе оружје, али они не хтједоше да се покоре, него још навалише на македонске чете. Развила се била силна битка. Војске у касарнама је било пет баталиона, али је македонска војска наваливала топовима и машинским пушкама. Нарочито се жесток бој водио око Таксимове касарне. Војска у којој очажно се борила. Митрељеви ни за час нијесу паузирали. Жртава је врло много пало, док је успјела македонска војска да заузме касарне.

Затварање изградника отпочело је, као што су на неколико мјеста побуњеници покушали да даду отпор македонској војсци, али без успјеха, јер су господари ситуације постали већ Младотурци.

ПОДЛИСТАК

ВАМПИР

— Јан Неруда —

Палетна парга лађа превезла нас је из Цариграда на обалу острва Принципа, где изиђосмо. Друштво није било велико. Пољска једна породица, отац, мати, кћи и њезин вјереник, па нас двојица. Да, да не заборавим, још на дрвеном мосту, што води преко Златног Рога у Цариград, придружи нам се некака Грк, још млад човјек: ваљда сликар, судећи по мани, коју је имао под пазухом. Дуги прии увојци падаху му по рамену, али бијеше бијела, прии око дубоко упало у очице. Запимао ме је у прии мах, нарочито због своје услужности и што је знао мјесне одношаје. Ала је одвише говорно и одбој сам се од њега.

Тим угоднија била је пољска породица. Отац и мати чили, добри људи, вјереник елегантан млад човјек, попашања отворена и отмијена. Отишли су на Принципо, да ондје пробаве читава дјето за вољу кћери, која је нешто боловала. Ова красна и бијела дјевојка или је управо тешко боловала или је тек тешко болест напустила. Ослањала се на свога вјереника, радо је присједила, а чести, сухи кашаљ прекидао јој је шапутање. Кад год је заклањала, зауставио би њезин пратилац опрезно кораке. Ваљда би погледао на њу са

Просвјета

Избори школских одбора. Према закону о народним школама, најдаље до 1. јула имаће се извршити избори нових чланова школских одбора у свима школским областима. Ради тога је заступник министра просвјете издао распис свијема школским надзорницима, у коме им обраћавају на ове изборе, упозоравајући их, још и на ово: Ако који члан школског одбора законским путем иступи пријестека рока законом одређеног, замјеник ће му бити само до новог избора. Прије него нови школски одбор прими дужност, потребно је да стари и нови школски одбор изабере из своје средине по једног члана, који ће извршити преглед свију школских рачуна. — Како се зна, да чланови школских одбора играју врло видну улогу у нашим школама, није на одмет, ако и ми са наше стране нагласимо да треба добро отворити очи приликом избора чланова. За чланове школских одбора на прво мјесто потребно су људи нисмени и што више просвјетљени, јер о школи и њеном напретку могу водити строгог рачуна само они који знају шта је школа и који могу одговорити својој тешкој дужности. Зато сваки пријатељ школе и просвјетног напретка учиниће велику услугу и земљи и школи ако се буде старао, да за чланове школских одбора буду бирали само они људи, који су дорасли своме позиву и који ће моћи одговорити овој дужности. Избором се не чини никако одликовање у бирањима, нити треба да ови избори послуже за утакмице око превате и неке части, нити трпење за титулом и почастима, него се њиме иде искључиво на то да се што више допринесе нашој просвјети, а којој ће се послужити корисно само тако ако се за чланове буду бирали само они људи, који ће овој дужности одговарати. Да се само на ово молимо, налаже не само грађанска, него и родитељска дужност.

Састанак школских надзорника. Сјутра ће се састати на Ц-Граду сви заступници школских надзорника, гдје ће држати скуп о специјалној овогодишњој ревизији, последије чега ће сваки поћи у своју област и отпочети годишњу ревизију свију школа.

Српство

Држање Срба у Босни. Срби у Босни и Херцеговини овако одређују своје одношаје: Ми Срби православни и муслимани, на које се дигла толика вика за вријеме наше борбе, нијесмо се ни пред киме савијали. Ми знамо да је сав народ уз нас и отуд наша снага, што нам кријени понос и поуздање наше. Ми се нећемо ни у будуће никоме клањати, али тијем се не постављамо на тврдокорно негативно становиште. Ако народни интереси буду захтијевали, ми ћемо тражити веза и заједничког рада и с таквим странкама у монархији, које су нам до сада несклоне биле, јер ми знамо, да политика није музика ни лирска поезија, него јој се битност састоји у свјесном и реалном раду. Политика се не води у вишим сферама између неба и земље, сврха политике нијесу неодре-

саучештем а и она на њега, као да би хтјела рећи: «Видиш, да није ништа — ја сам срећна!» Вјерали су се зарави и срећни.

Махом на моду растави се од нас Грк, а породица изиђи етап у гостионици на бријегу. Гостионичар бијаше Француз и цијела његова кућа бијаше уређена згодно и криво по француски.

Доручковали смо заједно, а кад је подне наморина мало попустила, отидосмо сви горе у пинијев тај, да се опоравимо изгледом. Једва што изабрасмо згодно мјесто и што се смјестисмо, кад се опет појави Грк. Поздрави лако, разгледа и смјести се неколико корака од нас. Отвори мапу и узне пртати.

— Држим, да је навалице сја тако уз штињу, да не видимо, шта црта — рекох.

— Не морамо гледати — мишљаше млад Пољак — видимо доста пред собом. — А за час дода: — Чини ми се, да нас црта у стафажи, нека буде!

Занста смо имали шта гледати. Нема на свијету крајнијег и срећнијег кутка по што је Принципо! Политичка мученица Прена, савременаца Карла Великога, живљаше ондје мјесец дана «у изопзетству» — кад бих ондје могао проживјети један једини мјесец свога живота, био бих успољеном срећан за сав остали живот! Већ овај једини дан, што га ондје пробавих, нећу никада заборавити.

Ваздух бијаше јасан као дијамант, тако мек, тако угодан, да је душа лутала по ње-

ђени облаци, него могући остварљиви резултати. Ти резултати не смију означити губитак, јер само она борба ваља, која добит и напредак значи. Ми борбе нећемо напустити. Ми ћемо свјесно и поносно са Муслиманима поћи у уставну борбу. Нама је борба потребна и пужна, јер су противности велике, које нам на путу стоје. Одважно у ствари, а опрезно у начину, то нам је темељно тактично начело. Противници треба да знају, да ће имати посла са људима, који су спреми на све жртве, а садашњи владајући фактори нека онда купе око себе скупину покорних мекшиша...

Нови лист „Глас Слободе“. У другој половини овог мјесеца почеће у Сарајеву да излази још један независан лист, под именом „Глас Слободе“. Он ће бити орган социјално-демократске странке у Босни и Херцеговини, излазиће три пут мјесечно, а биће печатан како ћирилицом, тако и латиницом. Све ово показује да ће лист бити слободоуман и непристрасан, због чега и поздрављамо његову појаву.

Двадесетогодишњица. Београдско академско пјевачко друштво, „Обилић“ прославља данас двадесетогодишњицу.

Преслушавање свједока. Испитивање оптужених Срба због велике зајаве завршено је у загребачком суду, те је у суботу почело преслушавање свједока. Испитивање оптужених трајало је тридесет и четири дана.

Словенство

Ријешено језично питање. Језично питање за Далмацију коначно је ријешено. На конференцији далматинских посланика, која је држана у Бечу, под председништвом председника владе барона Бинерта, ријешено је да службени језик за Далмацију буде српски или хрватски, а да се талијанским језиком власти служе само онда, када се то нарочито захтјева. У Задру, Шибенику, Корчули, Салету и Дубровнику употребљавање се хрватски и талијански језикови и напоси, а у осталим мјестима само српски или хрватски.

Савез Србије и Бугарске. Између Србије и Бугарске почеће у најкраће вријеме преговори за склапање савеза. Овај ће савез бити економски и политички. Изгледа да ће доћи до споразума и у погледу Македоније, која ће се поједити на двије сфере. Ако се постигне споразум око Македоније, поуздано је да ће овај савез бити на чврстој основи, чему биће сасвим сигурно радували.

Чеси против стања у Хрватској. Противне петиције је држана у Прагу јавна народна скупштина против жалосног стања у Хрватској. Скупштини, којој је присуствовало преко 3000 душа, председавао је посланик Хоц, који је први држао говор, а за њиме проф. Шак и посланик Клофач. Скупштина је донијела резолуцију, којом се осуђују жалосне прилике у Хрватској и данашњи режим. Слична је скупштина држана у Салету, у Далмацији.

Доцент бечке универзе. Д-г Никола Јагић, син познатог научника д-ра Ват-

слава Јагића, постављен је за приватног доцента за спољну медицину на бечкој универзи.

Свесловенски конгрес. У Петрограду је отворен свесловенски конгрес, коме председана сенатор Нериншкин. На конгресу заступљене су све руске политичке групе, као и велики број словенских друштава. Прва сесија ставила је ове тезе: жељети је, да се сва питања, која се односе на словенску политику у Русији, ријеше споразумно са јавним мишљењем; политичка одјељења интересних сфера на истоку између Аустро Угарске и Русије мора престати; конгрес изражава наду, да анексијом Босне национална свјест српског народа неће бити успавана и да ће Аустро Угарска дати Босни и Херцеговини дати обећану аутономију; на пољу међународних одношаја жељети је да се очува енглеско-француски споразум; за ријешање словенског питања потребно је, да Русија у властитој кући пређе на словенску политику; да јој темељ мора бити, да се Пољацима да у њиховим етнографским границама аутономија земље и градова уз очување интереса руског становништва у том крају; и трвља између словенских народа морају престати на основу културних и националних права сваког појединог народа као равноправног члана свесловенске народне породице.

Дневне новости

Приспио у Ницу. Као што нас извјештавају, Њ. Кр. В. Књаз Господар приспио је са својом пратњом у Ницу 11. ов. м.

Нови Султан. У Цариграду је прокламован за Султана на мјесто Абдул Хамида Мухамед Ренид ефендија, брат досадашњег Султана и зваће се Мехмед V. те је ради тога и на овданијем отоманском посланству истакнута застава.

Реконструкција кабинета. О реконструкцији кабинета г. д-р Л. Томановића проговорила је биоградска „Правда“ врло симпатично у своје допису са Цетиња, а „Мали Журнал“ донио је ове ретке:

„На је тај начин кабинет Томановићев још боље појачан и учвршћен. Та реконструкција у толико има важности што је у овај кабинет ушао др. Секула Дрљевић, млад, вриједан и јаке спреме човјек. Др. Дрљевић је правне науке свршио на загребачком универзитету са одличним успјехом, а по свршетом школовању, и ако је имао изгледа на лијечу будућност у Хрватској, дошао је у своју отаџбину, да јој својом солидном спремом, аспирацију и великим маром што више послужи. Своју чиновничку каријеру др. Дрљевић је почео као секретар министарства финансија, а у послиједње је вријеме био начелник министарства правде. Својим радом и солидном спремом др. Дрљевић је за кратко вријеме успио да привуче на себе општу пажњу, а својим уласком у кабинет др. Томановића овај кабинет добила једног солидног и спремног члана више. Нови министар унутрашњих дјела, Ј. С. Паламеац,

и васцијелим се бићем упили у рајску слику. Млада Пољацица лежала на тратини, а главу наслонила на драгачева прса. Бијело везио лице лако се зацрвенило, а из пласих јој очију падаху сузе. Вјереник је разумио, сатицу се и вјажућо сузу за сузом. И мати пезина расплаче се — а мени — мени бијаше доста чудно.

— Ондје мора оздравити и душа и тијело — шапуташе дјевојке. — Како је срећан овај крај!

— Бог види — немам пријатеља, али кад бих их имао, ондје би им опростио! — рече отац погресеним гласом.

И опет сви умукосе. Свима бијаше тако криво, тако неизрециво слагно! Свако за себе осјећао је срећу васцијелог свијета а свако би радо своју срећу поједиљо са ивиједим свијетом. Осјећање бијаше у свијех исто, е тога није једно друго узнемиравало. А и не узасмо на ум, кад се Грк послатије готово једнога сата подиже, затвори мапу, поздрави нас лако и оде. Ми отидосмо.

Напокон послатије неколико сати, кад је већ даљину покривала жубичаста боја, према југу тако чаробно красна, опомену маји на повратак. Подигосмо се и ступисмо даље гостионици, латини, еластичним коравом као мала безбрижна дјена.

У гостионици сједосмо под красну веранду. Једва што сједосмо, чујемо под веранду ваггу

досадањи министар просвјете је познат са своје марљивости и агилности, те предузимањем овог важног министарског портфеља влада Томановићева добила веома много. На тај начин садања влада располаже са члановима, који су вишег образовања. Од њих су двојица доктори права, др. Томановић и др. Дрљевић; један правник, Душан Вукотић; један филозоф, Ј. С. Пламенац и један виши официр, Митар Мартиновић, који је на страни свршио вишевојне школе и који важи као најбољи и најобразованији официр у Црној Гори. Досадањи министар унутрашњих дјела, војвода Лакић Водовић, одлучио је по својој жељи. То је стари и заслужни човек, који је у дугом низу година послужео корисно и предано својој земљи, а долазећи на министарски положај, учинио је земљи жртву, због које му се Княз нарочито захваљује, опраштајући се с њиме. Уважајући му оставку, Княз се са њиме врло срдечно опростио, ласкаво се изражавајући о досадањем његовом раду, те га је одликовао првим степеном Данилова ордена. Поздрављајући ову важну промјену, увјерени смо да ће овако обновљени кабинет све своје силе уложити да послужи што корисније земљи и пријестолу, као год и узвишеним српским идеалима.

Војна музика. Од прошле недеље почела је војна музика да свира у парку, те ће од сада сваке недеље и празником свирати у парку послније подне од 5 сати, а могла би, што би боље било, и доцније.

Осуђени Црногорци у Америци. Прошле године у Окијуму, у Вашингтону, напало је неколико непознатих личности на Црногорце Николу Петрића, Јована Божовића и Милију Аметића. Мислећи, да су непознати разбојници, они су се стали да бране оружјем, те су том приликом једног од нападача на мјесто убили. Када је прискочила полицијска власт, утврђено је да су непознати били полицијски органи, а убијени да је детектив Хари Милер, те су због тога сва тројица Црногорца затворена. Ових дана било им је суђење и они су осуђени: Никола Петрић на смрт, вјешала, Јован Божовић на вјечиту робију а Милија Аметић на 20 година робије. Петрићу је одређено 21. маја да се објеси. Како су сви невинно страдали, то су се Срби у Америци братски заузели, да ове јаднике спасу, те су предузели кораке код виших судова, да неправедну осуду пониште. Овом акцијом руководи „Уједињено Српство“.

Какво ће бити лето. Људи, који се баве предсказивањем времена по разним природним знацима, проричу, да ће нам мјесеци април и мај донијети прије хладно него топло пролеће. То по усјев

и посеву. Наш Грк правда се тако с гостиопичарем а ми слушамо као за забаву.

Забаву не потраја дуго.

— Кад не бих ту имао других гостију провјерља гостиопичар нећући се по ступама к нама.

— Молим вас, господине, — унџа младе Пољак гостиопичара при доласку — по је тај господин, како се зове?

— Ех — го апа, како се зове тај дерап, — оденјече гостиопичар и погледа срдито доле, — ми га називамо вашир.

— Сликар?

— Правн занат! Сликар само мртваци! Чим умре когод у Цариграду или околици, има он већ исти дан слику мртвца. Тај дерап сликар и унапријед — и никада не промаша, као ни јастреб.

Стара Пољакшица кривку престрављено — на њеној руци лежала је кћи јој, блиједо као креда — онесвијештена.

Вјереник свочи пагло доле, дохвати Грка једном руком за прса а другом сегне за мапом.

Брзо полетисмо за њим. Обадвојица се већ падаху по пијеску.

Млада бијаше отворена и на једном летеу — одовком нацртана глава младе Пољакшице очигладе заворене, око чега мртга.

није неповољно. Главно је, да и прољетни усјев што прије буде посијан. Мјесец јуни биће већ топлији, али ипак не толико колико бисмо се могли надати. И тога мјесеца биће врло промјенљиво вријеме и тек пошљедње недеље биће стално топло. Мјесеца јула и августа биће већ права љетња жега. Према томе проричу, да ће овогодишња жетва ушљед хладна пролећа бити доцније него обично, али зато неће бити рђава, ако сјеме што прије доспије у земљу. Хладни прољетни мјесеци не доносе рђаву жетву.

Ако буде нагађање њихово и за остале мјесеце тако тачно као и за мјесец април, онда се они немају чиме похвалити. Мјесец април не само што није ни мало хладан, него нам није пружио ни капи кише, која је тако потребна сасушеној и од врелог сунца печеној земљи. Уз то је пошљедњих дана сунце толико силно прижегљо, да вријеме прије личи на љето него на пролеће.

Жалосна слика. Из С. Реке јављају, да је брод „Панонија“ прошле суботе отпловио оданде за Њујорк (Америку) са хиљаду двадесет и девет исељеника, међу којима је сто двадесет осам дјете и двадесет и двоје одојчади. Слика је била врло жалосна и дирљива кад се брод кренуо са толико одраслих и тако многим дјецом. Гледаоцима и нехотице дођоше пред очи оне страхоте и патње, које ће и та дјеца претрпјети не само на путу већ и у далекој Америци. И наметну им се питање: Колико ће њих стићи здрави и живи тамо. Истог дана стигао је у Трст брод „Карпатија“, који је донио из Америке сто двадесет њих, који се горко напатише и настрадаше у Америци, те хвале Бога што се вратише својим кућама. Све су то бијеле изнурене сенке.

За нас је у толико утјешна појава што се тиче исељавана, што наш свијет сада врло слабо иде у Америку, док се из Америке јатомице враћа, пошто је тамо настало по радни свијет сасвим несносно стање. Тамо се зарада слабо налази, а и ако се нађе, плаћа се врло жалосно, пошто се радни свијет силно нагомилао у Америци. Наш свијет не би требао, бар за сада, ни да помишља на Америку, ако поле води рачуна о себи.

Цетињско Радничко друштво. Цетињски дилетанти представљали су 5. о. мјесеца у Зетском Дому „Балканску Царицу“ у корист касе овога друштва, којом је приликом на касу пало бруто прихода круна 286. од самих улазница, и кр 720 од добровољних прихода, а приложнице г. Петар Дрецуц, механичар кр. 5, орд. немачко посланство кр. 2, а мали Душан Госић 20 пара.

Тамбурашки збор истог друштва приредио је 11. ов. мјесеца и друго забавно вече у кафани г. Љ. Тановића, и уз обичан приход од продаје улазница, пало је на касу добровољних прилога круна 2710 п., које дароваше: г. Петар Јовановић кр. 10; Ристо Рундо и Ристо Чупковић по кр. 2; г. Јово Божовић кр. 140 г. г. Љубо Тановић, учитељ пјевачког друштва и хор, Стево Мартиновић, Илија Милошевић, Видо Н. Мартиновић, Петар Дрецуц, Панто Газивода, Илија Тановић и Радоје Ђурачић, сви по кр. 1; г. Томо Вујовић пара 60, и још шесторица посетилаца по 20 и 40 п.

Управа Друштва, потпуно задовољена радом и успјехом г. г. позоришних дилетаната и друштва тамбураша, захваљује поштов. грађ иству за одличну посјету на 5. и 11. о. м. а посебно и г. г. приложеницима.

Различности

— Ових дана су рибари у Приморју ухватили велику мјешину малих непознатих риба, које сличе рибама из слатких вода.

— Српски генерални консул у Пешти учинио је кораке, да се листовима из Србије дозволи улазак у Угарску и Хрватску.

— Српска влада поздравила је бугарску владу приликом признавања Бугарске краљевине, а краљ Петар честитао је краљу Фердинанду.

— Заповједник загревачког војног кора Раде Грба биће именова за фелдјајмајстера.

— Пјесма „Што ћу ти, ћу ти, Србине тужни“ забрањена је у Словеначкој.

— Седамдесетогодишњица рођен дана румунског краља Карола прослављена је 7. ов. мј. на свечан начин.

— Сви Муслимани из Бање Луке и околине спремају се на исељење из Босне.

— Вулкан Picco de Collina у Мексици, у Америци, почео је да избацује лаву.

— У Чикагу је 7. ов. м. на свечан начин извршено водоосвећење нове штампарије „Уједињеног Српства“.

ПРИВРЕДА

Сјеме бундева и сунцокрета. — Ланске јесени, на захтјев једне аустријске фабрике уља, расписало је Српско Пољопривредно Друштво куповину сјемена од бундева по повољну цијену и за боље поуздање пољопривредника у озбиљност посла, добило је и кауцију од дотичне фабрике. Ове године трговинска агенција у Варшави изјавила је министарству, да је у Јужној Пољској, као и у цијелој Русији велика тражња сјемена од бундева и сунцокрета. Цијена је сјемени од бундева 28—29 круна, а сјемени од сунцокрета 15—17 круна за 100 кр. и то у земљи. Агенција је мишљења, да би се ови производи могли с успјехом извозити у Русију. Према томе изгледа, да ће се многоме нашем пољопривреднику рентирати да ове године засије бундева и такава у већој мјери по досада и можда само за овај циљ, као и сунцокрет. За тај циљ имаће сваки доста мјеста, на увратинама, презелима, ђубриштима и кутовима по дворишту и градини за сијање ових биљака. Месом од бундева може се хранити стока као и обично, а сјеме остављати, сушити на сунцу, па га продати. За скупљаче овог сјемена из цијелог једног села или из више околних села, могле би се подухватити Земљорадничке Задруге, економии, учитељи ит.д. и на тај начин створити једна нова грана производње, најпорије само за извоз, па Боже здравља и за справљање једног од најфинијих и најкуснијих уља за јело.

Железнички воз за мљекарство. Америка је земља крупних и величанствених предузећа. У такве спада и предузеће, које ће се сад остварити у држави Монтани. Да се у овој држави потпомогне сточарство и мљекарство, установиће се на северно-пацифичко-жељезници један специјални воз за мљекарство, под руководством мљекарског одељка пољопривредне школе у Монтани. Овај специјални воз имаће дјелокруг рада у цијелој држави. Смјера се, да се сваког дана на другом мјесту држе састанци по подне и у вече и то у једном нарочитом предавачком вагону, при чему ће практичари држати предавања о разним питањима из сточарства и мљекарства. У колима за пртљаг налазиће се доброг типа крива музара и тамо ће се држати практично предавање. У овим колима налазиће се и потпуни модел добро уређеног мљекарника за једног тамошњег просјечног имања и књижица за мљекаре, са свим оним, што је потребно за једну такву привреду. Између оба састанка вршиће се мужа крива са новом пронађеном машином за снажну мужу. Монтану, која се јако развија како у погледу на климу, тако и на велику погрешачку област, надају се тиме, да ће и у мљекарству моћи унаприједити, како ће и од мљекарских производа моћи себи лијепе приходе да створи. Тамошњи пољопривредници врло су предузимљиви и за повине примљиви и што су се до сада многи устезали, да се одају државу крива и мљекарству, томе је поглавити узрок оскудица особља вичног мужи. Но сад се вјерује, да у проналаску машине за мужу лежи будућност ове привредне гране, јер њоме један човек у сату може 30 крива помустити.

Руменика или Инкарнатска дјетелина. (Trifolium incarnatum). Ова се дјетелина разликује од осталих дјетелина својом ваљкастом цвјетном круном, алевим цвјетовима, а у неким случајима она прелива наизмјенце у боју меса са бјеличастом, као и тиме што има усправне стабљике и обрнуто јајасто маљаво лишће.

Црвене сорте, а нарочито алева, — од којих има једна рана — издржљивије су на мразу и зато се оне обично и сију.

Она не пушта дубоко корен и ако је он горе доста дебео, подмлађује се брзо и у главном се по ораници шири. Усјев се брзо развија. На меснатом врату кореновом пупољци се на повољном времену брзо развијају и брзо избијају у 40—45 см. високе јако олистале стабљике. Цвјетња, ако је у јесен посијана, наступа половином маја или почетком јуна а сјеме успјева крајем јуна. Посијана у пролеће, цвјета у другој половини јуна, а сјеме зри крајем августа. Сјеме је крупно, дебело до 3 мм. јајасто-округло, црвен-

касто или мрко-црвене боје, али с једног краја није зеленкасто као у рањавке.

Гдје успјева лоза, гдје зима није увјек сурова и не наступају редовно опаки позни мразеви, ту је за ову дјетелину поделно, јер је зими осјетљива од голомразнице. Исто тако јако јој омега пораст, трајна суша у јесен као и с пролећа.

Најподеснија је за руменику земља блага и лапнораста пјесковита пловача; на тешким мокрым смоницама промрзне, а одвјећ пјесковите земље за њу су посне.

У плодореду, пошто је ова дјетелина једногода није увјек сигурна; она се или умеће између стрине и скопавине, или се сматра као угарни усјев.

Најподесније је да дође у стринку за озиме ражи и идуће године како она крајем маја до половине јуна може већ да земљу остави слободну, може се још посијати и род имата од кукуруза скорозрелца, или посадити репу, расадити дуван и т. д.

Њом се могу подсијевати и старија, проређена луцерништа, а може се сијати са сучком или утринцом (20—30 кр.) или ивањском ражи, као што се и у озиму исту дјетелину може с пролећа накидно усјијати оретко кукуруз на сачму.

За ђубрење је благодарна и очува га управо за усјев потоњих, а сламасти стајским ђубретом покривена добије заштити од мрза.

Најбоље сијати руменику у јесен — у августу, јер се тако земља боље искористи по с пролећа, јер онда до јесени запрема њиву. Ако се послје ражи или пшенице сије, земља се добро приреди, па се усјије руменика чиста за себе или са нешто рене угарњаче. У овом случају добија се у октобру прилично рене за зиму а дјетелини остаје да презими за догодине. Најбоље предузети обраду увјек послје кише. Али прије зиме не би било корисно њоме подсијевати какав стрни усјев, јер она прије њега стиже за косидбу.

При поручбни од непоузданог продаваца мора се прије сијања испитати њена клијавост као и код свију дјетелина подваљују старо и мјешано сјеме. Чистота треба да је 95%, а клијавост 85%.

1 хектол. тежи 73 кг. Од таквог сјемена на хектар треба 20—25 кг.; ако се сије неочукана т. ј. с меуном, онда треба 46—55 кг. И ако сјеме није јевтино, ваља увјек због суше и мрза гушће сијати.

Најбоље сијати у јесен, у августу на сачму а у пролеће, око Благовијести, па дрљачом сјеме плитко прекрити и ако је земља поле влажна, брзо клија и младе билке развијају се и брзо убокоре.

Кад цвјетати почне најбоље је покосити, иначе, нарочито на топлој времену, брзо отврдне и сасуши се. За сијено као и остале дјетелине. Ређе се може и попасати у јесен крајем септембра, и у пролеће чим избијати стане.

Ова дјетелина даје истина хранљиву пићу, али како ја маљаво, стока је не радо хоће да једе и мора се на њу навићи.

У повољном случају накоси се са хектара до 30 твара сена.

Добијање сјемена проста је ствар. Пошто руменика прецвјета чека се докле цвјетне главине и сјеме не заруде, најљиво се пожане, па — за мање количине — очука зрело сјеме, а дјетелина објеси о наслоне да се суши па да се потом потпуно омлати или оврше. Принос у сјемени може дотерати од 300—600 кг. уз 20—25 твара добре сламе.

Народно здравље

Прегридање уста и зуба у шизли. — Болести уста и зуба могу да буду и озбиљне. Нарочито су кривни зуби у дјети за њихово здравље опасни. Стога су у свијету већ ђацима у основној школи редовно прегледају зуби, па се онда или родитељима јавља, шта би маљаво учинити (ако су родитељи имућни) или лекар одмах предузме све што је потребно, да болести уста или зуба стаје на пут. Трошкове око лијечења подноси се за сиромашну дјетцу обично општине. — Колико је то потребно, показује статистика таквих школских зубних лекара. У Милану је при прегледу нађено, да је међу 500.000 ученика основ. школа њих 47.000 болопало од разних болести уста, десни и зуба.

Отварајте љетњикове за слабуљаву дјетцу. — Иде пролеће и лето са својим љепотама у пољу и гори — са својом топлотом и својим мирисаним и лековитим ваздухом. На шта мислите, ви наоружани, са вањом бљедом и слабуљавом дјетцом? Зар да их држите у вањним тијесним, загушеним и мрачним становима, гдје не виде сунца? Или зар да их — тобож здравља ради — водите по прљавим и смрадним улицама или по пренупљивим металштима, гдје се облаци прашице дижу? — Не! Не!... Отварајте им љима љетњикове по околним гајевима и шумама, гдје ће ти мали таминачи дупом дахнути — гдје ће се преко дан у величанственој природи слободно играти и кријепити; гдје ће доста огађати и слатко јести; гдје ће се доста уморити и слатко заспати... — На пога, дакле, ако вам је здравље ваше дјетце мило!

Игреке и пословице о здрављу. Не ниј за жалављив; не седи за шугавим (српска нар. пословица). Ко се од махипотости разболн, касно оздравн (Срп. нар. пос.). С болестима је као с пљесном: — папредије у мраку (Фонсатрив). Болест па коњу долази, а па пужу одлази (српска нар. пословица).

Чим се роди дијете. — Чим се дијете роди и од маке одвоји, ваља му, прије него што се окупа и повије, очи од суза очистити и опрати. За прану очну употребљана се само скоро кључала па охлађена топла вода и скоро оправа чиста врпа.

Радници који преносе неучињене куње. — Сирове па и сире, али пучиљене које могу због прострета бити опасне. Нарочито од њих страдају радници који их препосе, претоварају, претресају и т. д. С тога ваља да се при таквим пословима нарочито чувају. Нека пазе да што мање те које истресају и што мање пранише дижу. Ако их препосе, ваља да се постарају, како пеће с њима и непрерадан додир доћи ни једн дво тјела, а нарочито глава, врат и плећа. С тога понајбоље да их том приликом заклопе зидном капуљачом. По себи се разуме, да ту капуљачу ваља чисто држати — дакле чешће прати. И вреће и кецеље могу за то послужити.

Кад болесник ниско лежи или кад се сам на ниже споза. — Болесник радо мијења свој положај у постели. Сад хоће да га намјестимо па лијеву страну, а сад опет тражи да га мало дигнемо. По гдјекада се и сам споза — тако, да се најпослије не може сасвим испружити, јер му поге допру до у дно постеле. У таквим случајевима ваља га, дакле, дићи. Ми то чинимо обично тако, да болесника одмах рукама узхватамо испод пазуха па онда па њише управо потезамо, а то није добро. Набоље је, подићи болесника једном руком испод левог рамена а другом испод плећа, па га тако на њише управо пренијети.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Закон против бакшиша. Амерички град Вашингтон може се подићи једном повином, која није још нигдје позната. Тамо је, како јављају амерички листови, донесен и примљен закон против давања и узимања бакшиша (тринкелда). По томе закону, који ће у најкраћем времену ступити на снагу, неће смјети ни један поклужитељ гостионице, каване или другог којег јавног мјеста ни тражити ни примити бакшиша. А неће га ниско смјести ни давати. И онај, који би од сад давао бакшиша и онај, који га буде примио, биће по том новом закону кажњени. И то са прилично великом казном. У Вашингтону ће дакле силом закона да нестане једнога обичаја који постоји од Бог зна када, а који је у својој суштини један од најружнијих обичаја, кога је друштвени саобраћај могао створити.

Смртни пољубац. Син будипештанског чизмара Мартона Шинера служио је као војник у Великој Кањижи, у Угарској. Прошле недјеље добно је брзојав од оца, да му је умрла дванајестогодишња сестра. Омах отпутује у Будимпешту, да присуствује погребу сестрином. Дуго је стојао крај мртвачког ковчега сестрина, затим је пољуби — пошљедњи пут. Послије погреб отпутује у Велику Кањижу. Већ у жељезничким колима опази ситне црне пјегиче око својих усана. Сугри да му отекне већ читаво лице. Однесу га одмах у болницу, али му спаса већ није било. Послије два дана је у великим мукама издахнуо. Отровао му је крв пољубац, којем је испратио умру сестру на други свијет. Нека је ово за примјер нашем свијету!

Берза га убила. Глигор Глери, житни трговац из Бекеша, у хотелу пештанском убио се из револвера. У писму, које се нашло код њега, каже, да је на берзи играо и све је изгубио; уједно моли да му се тијело не секцира.

Страшна казна завјереника. Прије неколико дана требало је да падне као жртва завјереника авганистански емир. (Авганистан је држава у Азији.) Атенат је међутим спријечен, јер су неки завјереници издали своје другове. — На велику изненађење Авганистанаца, емир је помиловао све завјеренике, осим двојице коловођа. Но зато су они тим страшније и грозније кажњени. Привезани су уз топ, очекивајући у том положају час, кад ће да се испали метак и да их на комате разнесе. Оваква казна смрћу није међутим ништа ново. Кад се побунили Индијанци год. 1857. вођа њихов Нена погубио је на овај грозан начин Енглеза свог генерала Велера са његовом породицом, затим 100 енглеских официра, 210 војника и 590 цивилиста. Касније, кад је устанак савладао, чинили су Енглези са Индијанцима то исто. И правдали се, да чине то зато, да двоструко застраше индијанце. Једно да их застраше самом том грозном казном, а друго па их лише вјере у сеобу душа. Индијанци наиме вјерују у сеобу душа иза смрти, а држе, да онима, који су овако кажњени не ће бити омогућена сеоба

душа, јер се душа не ће моћи повратити у своје пребитно тијело.

Први ваздушни брод у Турској. У цијелој отоманској царевини забрањено је било до сад да се когод на ваздушном броду диже у зрак. Једва је пошло двојици Турака да недавно од младотурске владе добију дозволу, да на свом ваздушном броду „Османли“ дођу у Турску, те се у Цариграду, Смирни и Солуну дигну на њему у зрак и прикажу ову Турсима. Ово дана је „Османли“ правио краћи покушај у Паризу и на њему је тада био и париски турски војни аташе Фети. Они су јако усавршили свој ваздушни брод, те сада скоро очајавају, јер ако се не поврати младотурска влада, онда и од њиховог покушаја неће бити ништа. А остану ли хоће и улеме на влади, онда Турци неће видјети ваздушног брода можда још ни онда, кад буду зраком летјели већ ваздушни бродови, којим се може управљати. Хоће држе, да би то штетило турском вјерском фанатизму.

Пут некадашње српске краљице. Некадашња српска краљица Наталија, која сада стално станује у Бијарцу, опоравила се од болести толико, да намјерава на дуже вријеме отпутовати у Јужну Русију, у Ливадију, својој тетки кнегињи Моруци. Бивша краљица Наталија има огромна добра у Ливадији, која хоће овом приликом да прода, те и своју тетку доведе у Бијариц. Наталија има великих добара и у Румунији и сад води предговоре са румунском владом ради продаје и тих добара.

Број рогатог блага на земљи. Један статистичар је израчунао, да највише говеда има у Америци. У Северној Америци има око 77 милиона говеда. Од осталих држава долазе шљесдеће: Индија са 52 милиона, Русија са 42 милиона, Аргентина са 21 милијон, Њемачка са 20 милијона, Француска са 15 милијона, Аустро-Угарска са 16 милијона, Енглеска са 12 милијона, Аустралија са 8 милијона, Италија са 5 милијона и Румунија са 2 и по милијона. Мала али напредна Швајцарска има 1 и по милијон говеда.

Тестамент једног особењака. У Хатвану је у четрдестим годинама прошлог вијека умро Михаило Садецки, који је иза себе оставио врло велико имање. Исти је био за цијелог живота особењак, те је и тестамент на особењачки начин начинио. Оставио је он једној својој рођаци из Егерије две стотине хиљада круна под условом да се иста не удаје за цијелог свог живота. Дале своје брату је такођер завјештао имање, али под тим условом да му брат може само камату од улога уживати, а давиницу да може продати тек седам братовљево кољено. Овај улог је износио сто двадесет хиљада круна а био је уложен у првој пештанској домаћој штедионици и камата је недирнута остала. Ових дана је сна умрлог Садечког отишла у штедионицу да дигне камату на уложени новац. Но кад је дошла у штедионицу чује да је новац, а исто тако и завјештање покојног Садечког нестало. Због тога је она тужила штедионицу и тражи нестали новац.

Телеграми

— Бечког Кор. Бироа —
— од 13. априла —

Македонске чете у Цариграду

Цариград. У седам сати у вече Иллиз још није био окупиран, само су испред касарна подигнуте барикаде. Коњица је одређена као контрола, а патроле надгледају у околини Иллизе. Официри изјављују, да ће у вече бити наступање, да се Иллиз заузме. Као што увјеравају, принчеви и принцезе из харема напустили су Иллиз. Прошле ноћи валети, који су остали, опљачкали су покућанство у Иллизу. Официри, који се налазе око Иллизе, увјеравају, да се Султан још налази у њему, док, према увјерењима са других страна, Султан је такође напустио Иллиз.

Прије подне отпочело је искрцавање солунских трупа за Скутаре. Реакционари су изазвали неколико изгрета; са обије стране био је мали број мртвих и рањених. Македонске трупе окупирале су велику касарну Селимије. Проглашено је опсадно стање и успостављена војна диктатура. Махмуд Шефект паша

је генералисимус цијеле војске, а министар артиљерије генерал Хуршид паша је наименован за предсједника пријског суди.

— од 14. априла —

Цар и пријестолонашљедник у Бечу

Беч. На позив Фрање Јосифа цар Виљем ће, на повратку са Крфа, доћи на кратак боравак у Беч у половини мјесеца маја.

Пријестолонашљедник њемачки кренуо је синоћ за Берлин, испраћен до станице од стране Фрање Фердинанда.

Споразум аустро-турски

Цариград. Ратификације протокола о споразуму аустро-турском измијењене су јутрос.

Вјести из Цариграда

Цариград. Према саопштењу министра иностраних дјела један батаљон македонске војске окупирао је синоћ Иллиз, по жељи Султаној. Сједница парламента трајала је један сат. Увјеравају, да је парламент расправљао о саопштењу великог везира, да је цијело министарство дало оставку и да је парламент одлучио да министарство остане још. Одлучено је да парламент одржи нада све карактер народни. Противно гласовима као да је Султан напустио Иллиз, константовано је, да је његово присуство у Иллизу несумњиво. Као што увјеравају, у јучерашњој тајној сједници парламента било је саопштено, да је Султан изјавио Махмуд Шефект пашу преко свога ађутанта задовољство.

Окупација Иллизе од стране четри батаљона, која су била одређена за то, а састављена од двије хиљаде људи, извршена је у подне.

Неколико ађутаната евнуха били су изазивани, нападути и рањени од војника и цивилних, те су пренесени у министарство војно.

Цар за бугарског краља

Петроград. Цар је дао педесет четвртој пешадиској регименти назив регименте краља бугарског.

Босанска депутација у Петрограду

Петроград. У почаст босанске депутације словенско друштво приредило је митинг под предсједништвом Хомјакова и Красовског, који је изјавио наду, да ће словенски свијет брзо располагати силама, којима ће моћи зауставити Германство. Хомјаков је глорификовао уједињење свију Словена.

— 14. априла по подне —

Затварање принца Сабах Едина

Цариград. Принц Сабах Един са неколико његових приврженика затворен је јуче.

Ратни суд у Турској

Цариград. Ратни суд отпочео је да ради. Већ су неколико побуњеника били стријељани. Војници, који су само нестали и који нијесу компромитовани, биће премјештени у трећи корпус.

Збачен Султан

Цариград. Говори се, да је Султан збачен и да је већ пријешао у Малу Азију.

Нови Султан

Цариград. Сто и један топовски метак објавио је у 2¹ сата промјену на пријестолу.

Нови Султан у Стамболу

Цариград. У четири сата послјије подне нови Султан отишао је морем у Стамбол, уз топовску паљбу поздрављен свима војничким по-

частима и живо акламиран од војске и народа.

— 15. априла.

Краљ Петар и краљ Фердинанд

Биоград. Према листу „Звону“ састанак краља Петра и краља Фердинанда биће скорих дана на српско-бугарској граници.

Бугарска независност

Софија. Прдставници велесила тројнога савеза, упутили су заједнички бугарској влади честитања њихових влада приликом признања независности Бугарске и уписали су се у дворску књигу.

Нови Султан Мехмед V

Цариград. Ступање на пријесто новог Султана Решад Ефендије под именом Мехмед V одређено је за јутра.

Нова влада у Турској

Цариград. Парламент је позвао Ахмед Риза беја да састави нови кабинет, који је и састављен, а у који су ушли: Хилми паша министар унутрашњих дјела, Рифат министар спољних послова, Хришћанин Виталис министар морине, Норадин-гејан министар грађевина.

Нови и стари Султан

Цариград. Парламент, пошто је објављено збацивање Султаново, изабрао је депутацију, у коју су ушли два посланика и два сенатора, да саопшти Абдул Хамиду његово свргнуће. Он је примио депутацију у Иллиз Киоску, те пошто је саслушао саопштење, био је дубоко тронут, али присебан, те је одговорио, да је то фаталност и показивао је бојазан за свој живот. Депутација је одговорила, да је његов живот под гаранцијом, додајући, да ће његов живот бити поштован. Абдул Хамид изразио је жељу, да станује у дворцу Фергине, гдје је Султан Мурат био затворен.

Друга депутација саопштила је ступање Решада на пријесто, те је свечано испраћен у министарство војно. Фетва којом је Султан смијењен у парламенту, закључује да је Султан повриједно више пута одредбе корана, да је тирански владао, да је спалио свете књиге, да је узурпирао установе, да је оштетио државне фондове, да је починио злочине и ако се заклео, да ће у будуће владати сагласно шеријату, да је погазио заклетву и изазвао грађански рат, немире у земљи, те да такав имам мора бити позван да абдицира или да се свргне. Чланови парламента гласали су једногласно за свргнуће, те је одлука донесена у један и по сат послјије подне.

Пошто је проглашен Решад ефендија за Султана у дворцу Долма бакчи, упутио се у министарство војно, гдје су га чланови парламента и владе очекивали ради церемоније полагања заклетва на вјерност. Решад је био предмет великих овација. Церемонији је присуствовао мали број странаца и неки дипломати.

Ванредна издања листова читају се свуда. У жестоком нападају на противу Абдул Хамида каже се да је нови Султан човек од срца, који ће повести земљу најљепшој будућности. Велико одушевљење влада у вароши, која је окићена а мошеје освијетљене.

Нови Султан, извјештен о његовом прокламовању, прије него је стигла депутација парламента, примио се пријестолу, изјављујући да жели вазда народу срећу и да ће радити с помоћу бојжом да отаџбину учини срећном.